

Pohjanmaan tulevaisuustyö 2020–2021

Yhteenveto

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Lukijalle / aineiston käyttäjälle

- Pohjanmaan kunnat ja muut toimijat voivat vapaasti hyödyntää diasarjan sisältämää aineistoa omassa tulevaisuus- ja strategiatyössään.
- Pohjanmaan liitto on koonnut diasarjan sisältämän aineiston vuosien 2020 ja 2021 aikana. Aineisto koottiin tulevaisuustyöprosessissa, joka sisälsi seuraavat vaiheet:
  1. Pohja-aineiston kokoaminen:
    - Keskeiset megatrendit ja muutosvoimat, PESTE-analyysi
    - Skenaariosynteesi
  2. Tulevaisuuskysely Pohjanmaan toimijoille syyskuussa 2020
    - Teema: Pohjanmaan tulevan kehityksen kannalta tärkeimmät muutosvoimat sekä Pohjanmaan vahvuudet ja heikkoudet
  3. Tulevaisuudentutkija Johannes Kopsen luento tulevaisuustyöstä 25.11.2020
  4. Tulevaisuustyöpaja I 4.12.2020
    - Teema: Pohjanmaan visiokehys 2050
  5. Tulevaisuustyöpaja II 2.2.2021
    - Teema: Visiokehukseen johtavat kehityspolut ja tarvittavat toimenpiteet
- Tulevaisuustyön tukena toimi koko prosessin ajan Pohjanmaan tulevaisuusryhmä. Tulevaisuusryhmä on säännöllisesti kokoontuva avoin työryhmä, johon kaikki kiinnostuneet voivat ilmoittautua mukaan lähettämällä viestin osoitteisiin kimmo.riusala@obotnia.fi ja irina.nori@obotnia.fi.

Diasarjan sisältö

1. Megatrendit ja muutosvoimat

Sisältö: Kooste keskeisistä Pohjanmaan kehitykseen vaikuttavista megatrendeistä ja muutosvoimista, jotka on jaoteltu PESTE-luokittelun mukaan (poliittiset ja hallinnolliset, taloudelliset, sosiaaliset, teknologiset ja ekologiset muutosvoimat).

Lähteet: Sitran Megatrendikortit 2020, OEF-skenaariot 2035 (Opetushallitus), Capfulin skenaariot (Huoltovarmuuskeskus 2035, Kymenlaakso 2040, Keski-Suomi 2050, Uusimaa 2050), Pohjanmaan tulevaisuuskysely 2020 (Pohjanmaan liitto)

Lisätietoja: Kimmo Riusala, Pohjanmaan liitto, kimmo.riusala@obotnia.fi

2. Skenaariosynteesi

Sisältö: Aiemmin toteutettujen alueellisten ja temaattisten skenaarioprojektien analyysi ja synteesi.

Lähdeskenaariot: Huoltovarmuuskeskus 2030, Business Finland 2030, Osaamisen ennakointifoorumi 2035, Kymenmaa 2040, Keski-Suomi 2050, Uusimaa 2050, Etelä-Pohjanmaa 2050, Satakunta 2050 (lisätietoja dialla 16)

Lisätietoja: Kimmo Riusala, Pohjanmaan liitto, kimmo.riusala@obotnia.fi

3. Pohjanmaan visiokehys 2050 ja sen saavuttaminen eri skenaarioissa

Sisältö: Kooste tulevaisuustyöpajojen tuloksista.

Lähteet: Pohjanmaan tulevaisuustyöpajojen 4.12.2020 ja 2.2.2021 tulokset.

Lisätietoja:

Irina Nori, Pohjanmaan liitto, irina.nori@obotnia.fi

Kimmo Riusala, Pohjanmaan liitto, kimmo.riusala@obotnia.fi

Vinkkejä tulevaisuus- ja strategiatyöhön

Lähde: Johannes Koposen tulevaisuusluento 25.11.2020

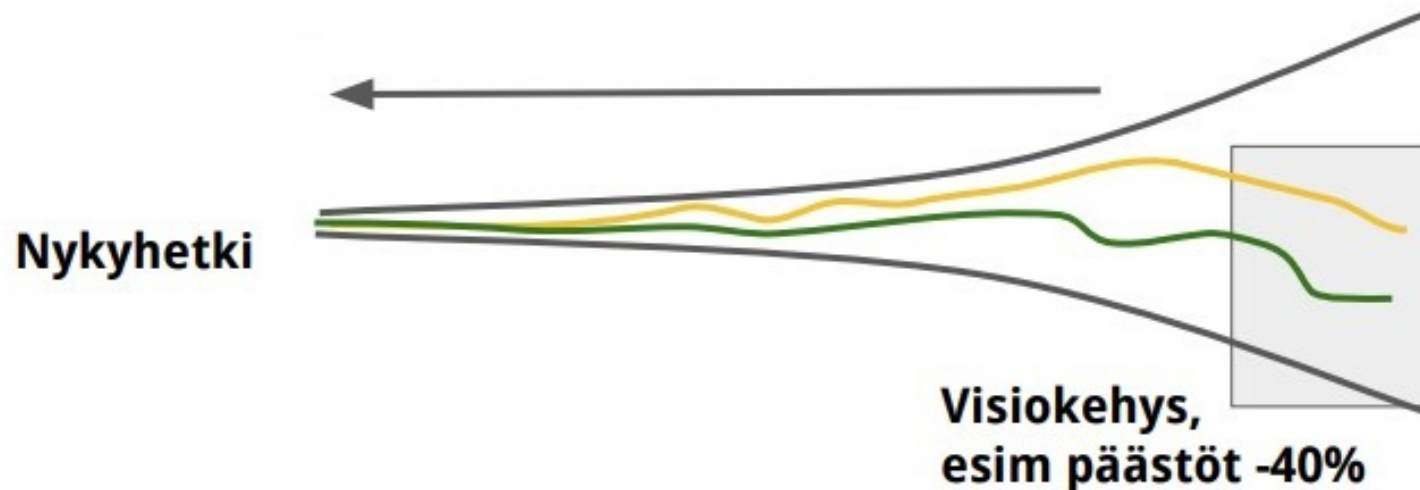
- Tulevaisuutta ei voi ennustaa, mutta sitä voi ennakoida.
- Tulevaisuutta voi tuottaa näyttämällä mahdollisuuksia visioiden muodossa.
- Tulevaisuusajattelun tarkoitus on kuvitella, miten asiat voisivat olla toisin.
- Ilman vaihtoehtoja voi ainoastaan reagoida.
- Kolme keskeistä kysymystä: 1) Mikä on mahdollista?, 2) Mikä on todennäköistä? ja 3) Mikä on toivottavaa?
- Mahdollisten, todennäköisten ja toivottavien tapahtumien kenttä on suunnaton.
- Skenaariot ovat tapa kuvata vaihtoehtoisia kehityskulkuja ja tunnistaa omaan päätösvaltaan kuuluvia asioita.
- Skenaarioilla voidaan havainnollistaa eri vaihtoehtojen eroja ja asettaa ne loogiselle aikajanelle.
- Skenaariot ovat uskottavia tarinoita tulevaisuudesta ja ne haastavat meitä tekemään tulevaisuuteemme vaikuttavia päätöksiä riittävän ajoissa.
- **Forecasting**-metodi korostaa vääjäämätöntä kehitystä, ja tuottaa tietoa erityisesti siitä, miten muutokseen mukaudutaan.
- **Backcasting**-metodi korostaa tietoista muutosta kohti toivottua tulevaisuutta, ja auttaa erityisesti ymmärtämään, millä tavalla toimija voi muuttua yhdessä tulevaisuuden kanssa.
- Kaiken tulevaisuusajattelun tarkoituksena on saada parempia ideoita siihen, mitä nyt pitäisi tehdä.
- Jos emme ymmärrä, missä olemme nyt, tulevaisuuden kuvittelu on entistä hankalampaa.

Vinkkejä tulevaisuus- ja strategiatyöhön

Lähde: Johannes Koposen tulevaisuusluento 25.11.2020

- Backcasting-skenaarioiden yksi keskeinen tavoite on osoittaa, että hyvään tulevaisuuteen voidaan päästä monella eri tavalla. Tämä havainto purkaa jännitteitä keinojen valinnassa ja kohdistaa huomion tavoitteisiin.
- Visiokehys rajaa maailmat, joiden sisältä backcasting-työtä lähdetään tekemään.
- Backcasting-skenaariot tehdään siis seurauksista kohti syitä.
- Alueiden, kaupunkien ja yritysten on yhä useammin rakennettava strategiansa positiivisten tulevaisuuskertomusten varaan (tietysti riskejä unohtamatta).
- Backcasting-skenaarioiden avulla voi rakentaa tulevaisuuksia, jotka kirittävät toimeenpanoa ja liittävät nykyiset toimet hyviin tulevaisuuksiin.

Megatrendit ja muutosvoimat

Sisältö

Megatrendit ja muutosvoimat

- **Sisältö:** Kooste keskeisistä Pohjanmaan kehitykseen vaikuttavista megatrendeistä ja muutosvoimista, jotka on jaoteltu PESTE-luokittelun mukaan (poliittiset ja hallinnolliset, taloudelliset, sosiaaliset, teknologiset ja ekologiset muutosvoimat).
- **Lähteet:** Sitran Megatrendikortit 2020, OEF-skenaariot 2035 (Opetushallitus), Capfulin skenaariot (Huoltovarmuuskeskus 2035, Kymenlaakso 2040, Keski-Suomi 2050, Uusimaa 2050), Pohjanmaan tulevaisuuskysely 2020 (Pohjanmaan liitto)
- **Lisätietoja:** Kimmo Riusala, Pohjanmaan liitto, kimmo.riusala@obotnia.fi

Megatrendit ja muutosvoimat PESTE-analyysi

- Ilmastonmuutos
- Luonnon tilan heikkeneminen ja monimuotoisuuden väheneminen
- Resurssien ylikulutus

- Maailmanpolitiikan moninapaisuus
- Euroopan unionin kehitys
- Demokratian haasteet
- Lainsäädännön muutokset
- Keskittyminen

ÖSTERBOTTENS LANDSKAPSSTRATEGI
POHJANMAAN MAAKUNTASTRATEGIA
2022–2025

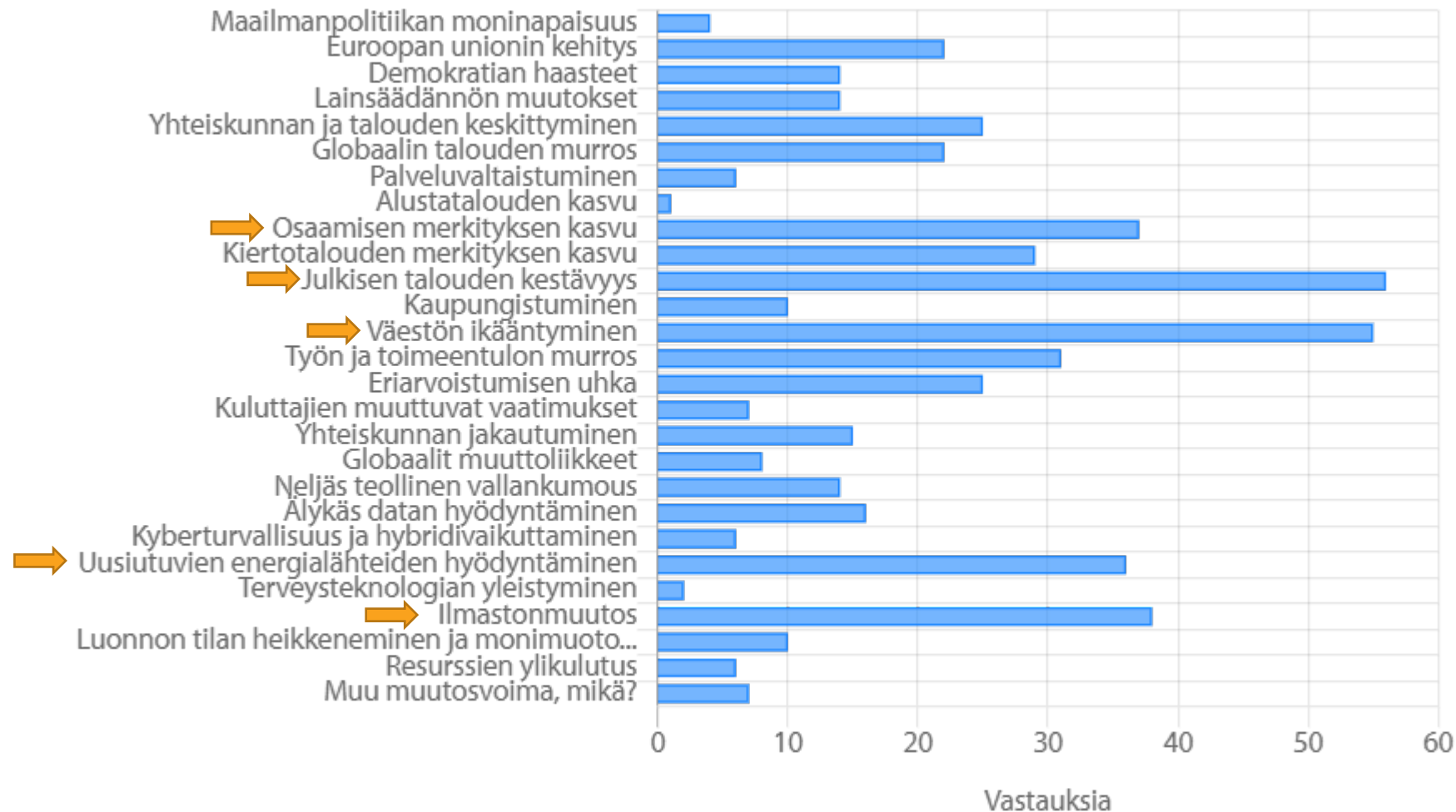
- Globaalin talouden murros
- Palveluvaltaistuminen
- Alustatalouden kasvu
- Osaamisen merkityksen kasvu
- Kiertotalouden merkityksen kasvu
- Julkisen talouden kestävyys

- Neljäs teollinen vallankumous
- Älykäs datan hyödyntäminen
- Kyberturvallisuus ja hybridivaikuttaminen
- Uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen
- Terveysteknologian yleistyminen

- Kaupungistuminen
- Väestön ikääntyminen
- Työn ja toimeentulon murros
- Eriarvoistumisen uhka
- Kuluttajien muuttuvat vaatimukset
- Yhteiskunnan jakautuminen
- Globaalit muuttoliikkeet

Tulevaisuuskysely 2020: Pohjanmaan tulevan kehityksen kannalta tärkeimmät muutosvoimat

Poliittiset ja hallinnolliset muutosvoimat

Maailmanpolitiikan moninapaisuus

Siirtymä globaalihallinnasta moninapaiseen suurvaltapolitiikkaan. Alueelliset, nousevat voimakeskukset (esim. Kiina ja Venäjä) haastavat Yhdysvaltojen voimakasta roolia. Kun uudet voimat haastavat vanhaa järjestystä, konfliktien todennäköisyys kasvaa ja ennakointi vaikeutuu.

Euroopan unionin kehitys

EU:n kehitys vaikuttaa Suomeen kuten muihinkin EU-maihin merkittävästi. EU:n painoarvo ja vaikutusvalta maailmanpolitiikassa saattaa heiketä. Miten taataan jäsenvaltioiden yhtenäisyys ja EU:n ja sen toimintamallien uudistumiskyky? Parhailtaan käydään Brexitin jälkeisiä vaikeita neuvotteluita EU:n monivuotisesta rahoituskehystä.

Demokratian haasteet

Mikäli kansalaiset eivät koe perinteisen demokratian keinojen olevan riittäviä, yhteiskunnallinen turhautuminen voi lisääntyä. Osallistumiselle ja vuorovaikutukselle on kyettävä luomaan uusia malleja. Miten tulevaisuuden tietoyhteiskunnassa vahvistetaan kansalaisten mahdollisuuksia erottaa olennainen tieto epäolennaisesta ja kyky varmistaa tiedon alkuperä ja oikeellisuus?

Lainsäädännön muutokset

EU-direktiivien sekä kansallisen lainsäädännön (esim. aluekehityslaki, maankäyttö ja rakennuslaki, verolait) muutoksien vaikutukset toimintaympäristöön.

Keskittyminen

Yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa toiminnassa keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin ja keskuksiin. Ihmiset, palvelut, koulutus ja kehittäminen keskitetään entistä enemmän kasvukeskuksiin.

Taloudelliset muutosvoimat

Globaalin talouden murros

Pienenä avotaloutena Suomen talouskasvu riippuu merkittävästi maailmantalouden ja -kaupan kehittymisestä. Yhdysvaltain ja Kiinan kilpailullinen keskinäisriippuvuus on globaalia talouskehitystä eniten määrittävä tekijä. Kiina on kasvamassa Yhdysvaltojen rinnalle maailman suurimmaksi taloudeksi ja osin ohikin, mutta globalisaatiokehitys on yleisesti jo hidastunut.

Palveluvaltaistuminen

Elinkeinorakenteen palveluvaltaistuminen on kehitys, joka jatkuu tilastojen mukaan kriiseistä ja suhdannevaihteluista riippumatta. Yksityisen sektorin tuottamasta arvonnäistä reilut 60 prosenttia syntyy palveluissa. Myös teollisuus on muokannut itseään palveluiden suuntaan, kun isoihin koneisiin liittyy usein huolto- ja asennuspalveluja. Talouden palveluvaltaistuminen jatkuu kaikkialla maailmassa.

Alustatalouden kasvu

Alustatalous on Internetin kehityksestä kummunnut, nopeasti vakiintuva liiketoiminnan organisointimalli, jota käytetään erityisesti nopeasti skaalautuvien palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen. Uusilla palvelualustoilla tuotetaan, välitetään ja kulutetaan immateriaalisia palveluja, jotka eivät kulu käytössä ja joita palvelun käyttäjät jalostavat eteenpäin omilla toimillaan.

Taloudelliset muutosvoimat (2)

Osaamisen merkitys korostuu

Koulutustaso nousee ja tiedon merkitys tuotannontekijänä voimistuu. Muuttuva työelämä ja yhteiskunta edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Uuden oppimisen, luovuuden, kokonaisuuksien hahmottamisen ja taitojen merkitys kasvaa. Osaamisen kehittämisen rakenteisiin ja käytäntöihin kohdistuu kasvavaa muutospainetta.

Kiertotalouden merkitys kasvaa

Kiertotalous on talousmalli, jossa tuotanto ja käyttö suunnitellaan siten, että jätettä ei synny, vaan materiaalit ja niiden arvo säilyvät kierrossa. Kiertotalous ei ole vain kierrätystä, vaan myös talouden uusia toimintamalleja kuten jakamista, liisaamista, korjaamista ja uudelleenkäyttöä, jonka mahdollistamisessa uusi teknologia on avainasemassa.

Julkisen talouden kestävyys

Julkisen talouden kestävyydellä tarkoitetaan julkisten tulojen ja menojen tasapainoa pitkällä aikavälillä. Jos julkiset menot ovat tuloja suuremmat, julkinen velka kasvaa. Pitkällä aikavälillä alijäämistä syntyvät velat on maksettava ylijäämillä eli julkisella taloudella on budjettirajoite yli ajan. Julkisen talouden kestävyysvajetta voidaan korjata muun muassa veronkorotuksilla ja menoleikkauksilla.

Sosiaaliset muutosvoimat

Kaupungistuminen

Ihmiskunta siirtyy asumaan kaupunkeihin, ja tämä megatrendi näkyy voimakkaasti myös Suomessa. Kaupungistuminen voimistuu tyypillisesti silloin, kun maatalouden työvoimaa siirtyy uusiin työpaikkoihin esimerkiksi teollisuuteen ja palveluihin. Kaupunkeihin keskittyy taloudellista toimintaa, koulutusta ja innovaatioita, mikä johtaa suurempaan tuottavuuteen ja vaurauteen.

Väestön ikääntyminen

Väestön ikääntyminen muuttaa elinkaarikuvaa ja työuria mutta myös lisää painetta sote-palveluihin. Tällä hetkellä reilu neljännes suomalaisista kuuluu ryhmään 65+, vuonna 2050 heitä on jo puolet aikuisväestöstä. Yli 90-vuotiaat on puolestaan nopeimmin kasvava ikäryhmä Suomessa. Syntyvyys laskee ja työikäisen väestön määrä vähenee.

Työn ja toimeentulon murros

Työn tekemisen muodot ja työsuhteet moninaistuvat, mikä edellyttää muutoksia esimerkiksi lainsäädännössä ja sosiaaliturvassa. Työn aika- ja paikkasidonnaisuus heikkenee ja koulutuksessa korostuu jatkuva oppiminen. Suorittava työ vähenee automatisaation myötä.

Eriarvoistumisen uhka

Työmarkkinoiden ja talouden globaalit muutostrendit heijastuvat myös väestöryhmien väliseen eriarvoistumiseen. Vauraus keskittyy globaalisti yhä harvemmille. On myös mahdollista, että työmarkkinat polarisoituvat hyvin palkattuihin erityisosaajiin ja heikosti palkattuihin palvelu- ja työntekijäryhmiin.

Sosiaaliset muutosvoimat (2)

Kuluttajien muuttuvat vaatimukset

Kuluttajakäyttäytymisen muutos lisää tulevaisuudessa entisestään vaatimuksia asiakassuhteiden ylläpidolle. Kuluttajat odottavat ja vaativat yrityksiltä enemmän ja enemmän. Kuluttajat pyrkivät etsimään sosiaalisen median avulla oikoteitä ostopäätöksiin pohjattoman tarjonnan edessä. Kuluttajat ovatkin yhteyksissä toisiinsa, ja brändeihin, useiden eri alustojen kautta. Kokemukset ovat uuden asiakasuskollisuuden ja brändisuhteen keskiössä.

Yhteiskunnan jakautuminen

Yhteistä arvopohjaa ei yhteiskunnassa enää ole, vaan erilaiset näkemykset ja kiinnostuksen kohteet luovat paikasta riippumattomia yhteisöjä. Vastakkainasettelut korostuvat ja ihmiset pyrkivät jakamaan itsensä ja toisensa erilaisiin kuvitteellisiin ryhmiin toisaalta arvojen, asuinpaikan tai poliittisen suuntautumisen suhteen, mutta myös esimerkiksi kulutusvalintojen tai elintapojen suhteen. Sosiaalinen media luo nopeasti tiettyä asiaa ajavia liikkeitä. Heikentyneet tulevaisuudennäkymät, poliittisen kartan pirstaloituminen sekä sosiaalisen median kärjistävä vaikutus nostavat populismia, joka korostaa eliitin ja kansan vastakkainasettelua. Valeinformaation määrä kasvaa ja mielipidevaikuttamisen tavoitteena on yhä enemmän lietsoa hämmennystä ja eripuraa.

Globaalit muuttoliikkeet

Globaalit muuttoliikkeet kasvavat työelämän muutoksen, kaupungistumisen, konfliktien ja ympäristön muutosten myötä. Myös Suomeen suuntautuva maahanmuutto saattaa lisääntyä.

Teknologiset muutosvoimat

Neljäs teollinen vallankumous

Neljäs teollinen vallankumous tarkoittaa fyysisten ja digitaalisten teknologioiden, kuten analytiikka, keinoäly, kognitiiviset teknologiat ja IoT, yhdistymistä. Fyysisen ja digitaalisen maailman liitto luo täysin uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia ja -riskejä. Teknologiat tulevat skaalautumaan huomattavasti aiempaa nopeammin, koska ne kaikki ovat suoraan yhteydessä toisiinsa. Automaatio kehittää prosesseja ja järjestelmiä – robotti tekee (rutiini)työt.

Älykäs datan hyödyntäminen

Massadata eli big data on erilaisten digitaalisten järjestelmien ja palveluiden tuottamaa dataa, jolle on tyypillistä huomattavan suuri määrä, nopea kertyminen, monimuotoisuus ja laadulliseen luotettavuuteen liittyvät haasteet. Massadataa voidaan pitää yhtenä nykyajan tärkeimmistä raaka-aineista, jonka arvo pääsee jalostaessa täysiin mittoihinsa. Massadataa louhimalla ja tekemällä siitä erilaisia ennusteita ja hakemalla siitä säännönmukaisuuksia, voidaan massadataa hyväksikäyttää esimerkiksi markkinoinnissa, esineiden elinkaaren seurannassa ja liiketoimintaa tukemassa.

Kyberturvallisuus ja hybridivaikuttaminen

Kansallinen turvallisuutemme kannalta kyky reagoida hybridivaikuttamiseen, erityisesti kyberhyökkäyksiin sekä harhaanjohtavan tiedon levittämiseen, on entistä tärkeämpää. Hybridivaikuttamisen tavoitteena on kohteena olevan valtion ilmapiirin muuttaminen suotuisammaksi joko poliittisia, kaupallisia tai sotilaallisia tarkoituksia varten. Disinformaatio ja kyberhyökkäykset ovat vaarallinen yhdistelmä, sillä väärä tieto aiheuttaa hajaannusta ja manipuloi ihmisten tietoisuutta. Kyberhyökkäysten kohteena taas voi olla niin arkaluontoinen data, kuin mikä tahansa yhteiskunnalle kriittinen perustoiminto, kuten vesihuolto tai energiaverkko.

Teknologiset muutosvoimat (2)

Uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen

Erilaiset puhtaan ja uusiutuvan energian muodot yleistyvät, ovat kustannustehokkaita ja auttavat lievittämään ilmastonmuutosta. Uusiutuviin energialähteisiin luetaan kuuluviksi vesi- ja tuulivoima, aurinkoenergia, puuperäiset polttoaineet, kierrätyspolttoaineet, biokaasu sekä lämpöpumput. Uusiutuvan energiantuotannon lisääntyminen lisää myös hajautetun tuotannon määrää ja erilaisia hybridituotannon järjestelmiä. Myös kehittyvä energian varastointitekniikka tarjoaa ratkaisuja moniin ohjaamattoman, sääriippuvan tuotannon aiheuttamiin ongelmiin.

Terveysteknologian yleistyminen

Kannettavat terveydentilaa seuraavat laitteet ovat yleistyneet ja kehittyvät edelleen. Lisääntynyt tietomäärä mahdollistaa yksilöidymmän ja ennaltaehkäisevän hoidon. Samalla kehitetään uusia hoitomuotoja mm. perimän ja mikrobiomin muokkaamiseen perustuen.

Ekologiset muutosvoimat

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos tarkoittaa maailmanlaajuisia ilmaston lämpenemistä, joka johtuu ihmisen tuottamien kasvihuonekaasujen määrän voimakkaasta kasvusta ilmakehässä. Lämpenemisen seurauksena napajäätiköt sulavat ja merenpinta nousee. Joillakin alueilla äärimmäiset sääilmiöt ja sateet yleistyvät, kun taas toisia koettelevat rajut helleaallot ja kuivuus. Kansainvälinen yhteisö on päättänyt yrittää rajoittaa ilmaston lämpenemisen 1,5 asteeseen. Hillintätoimissa kasvihuonekaasujen vähentäminen ja hiilineutraaliuden tavoittelu ovat avainasemassa. Maailmanmarkkinoilla tarvitaan yhä enemmän päästöjä vähentäviä ratkaisuja, mikä luo suuria mahdollisuuksia Pohjanmaan energiateknologia-alan yrityksille.

Luonnon tilan heikkeneminen ja monimuotoisuuden väheneminen

Ekologisesta kestävyyskriisistä eli ympäristön tilan huonontumisesta ja maapallon kantokyvyn rajojen ylittymisestä on varoiteltu jo pitkään. Viime aikoina on alettu kiinnittää enemmän huomiota luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen. Lisäksi huolta aiheuttaa mm. rakentamiseen soveltuvan hiekan niukkuus, juomaveden heikko saatavuus, ympäristön pilaantuminen, kasvava jäteongelma ja maaperän köyhtyminen.

Resurssien ylikulutus

Mikäli kaikki kuluttaisivat kuin suomalaiset, tarvitsisimme lähes neljä maapalloa. Ylikulutus tarkoittaa, että kulutamme enemmän kuin mikä on maapallon rajoissa kestävää. Suurimmat syyt tähän ovat energiantuotanto, liikenne ja ruoantuotanto. Kulutusta on kuitenkin mahdollista muuttaa niin, että myös jälkipolvet voivat nauttia puhtaasta ja elinvoimaisesta ympäristöstä. Tarvitaan yrityksiä, jotka tuottavat uusia, ekologisesti kestäviä tuotteita ja palveluja sekä ihmisiä, jotka haluavat ostaa ja käyttää niitä.

Skenaariosynteesi

Sisältö

Skenaariosynteesi

- **Sisältö:** Aiemmin toteutettujen alueellisten ja temaattisten skenaarioprojektien analyysi ja synteesi.
- **Lähdeskenaariot:** Huoltovarmuuskeskus 2030, Business Finland 2030, Osaamisen ennakointifoorumi 2035, Kymenmaa 2040, Keski-Suomi 2050, Uusimaa 2050, Etelä-Pohjanmaa 2050, Satakunta 2050 (lisätietoja dialla 16)
- **Lisätietoja:** Kimmo Riusala, Pohjanmaan liitto, kimmo.riusala@obotnia.fi

Skenaariosynteessin muodostaminen

Aiemmin toteutettujen alueellisten ja temaattisten skenaarioprojektien analysointi

- Huoltovarmuuskeskus 2030
- Business Finland 2030
- Osaamisen ennakointifoorumi 2035
- Kymenmaa 2040
- Keski-Suomi 2050
- Uusimaa 2050
- Etelä-Pohjanmaa 2050
- Satakunta 2050

Lukuisia skenaarioita on esitetty

Blokkiutuminen ja hybridivaikuttaminen Sitkumutku-Suomi: Suomen-Japanin tie

Globaali keskinäisriippuvuus Teknologinen maailmanjärjestys Idän dominanssi

Aseellinen valtapolitiikka Data pelastaa ja orjuuttaa Turboahdettu Suomi: Euroopan tie

Jakautuneen maailman valtapeli Ekonologinen Suomi: Yhden maapallon tie Kriiseistä sopimus pohjaisuuteen

Uuden ajan digipatruunat Tehokkuuden armoilla Kaupunkiegologinen Suomi: Kaupunkivaltioiden tie

Yhteisöllisyyden vastuulla Yksilöiden maailmat Yhteisymmärryksen ehdoilla Paikalliset arvoyhteisöt

Turvaton ja suojautuva yhteiskunta Sulkeutuminen ja perinteinen valtiovalta Kättä päälle -diplomatia Turvautuminen paikallisiin yhteisöihin

Tekoälyn, rahan ja idän dominanssi Globaali verkostomainen tech-imperialismi Säännellen uudistettu

Polarisoitunut yksilökeskeisyys ja asiantuntijavalta Tuotannon paluumuutto Teknologiaa ja omavaraisuutta

Kasvu ja EU-vetoinen kansainvälinen yhteistyö Hyvinvointi kaikkien hyppysissä

Vastuullista vireyttä Navigointia syvissä vesissä Koukussa verkkoon Itsekkyuden esiinmarssi

Yhtäläisyyksiä löytyy

Blokkiutumisen ja hybridivaikuttaminen   **Sitkumutku-Suomi: Suomen-Japanin tie**

Globaali keskinäisriippuvuus   **Teknologinen maailmanjärjestys**   **Idän dominanssi**

Aseellinen valtapolitiikka   **Data pelastaa ja orjuuttaa**   **Turboahdettu Suomi: Euroopan tie**

Jakautuneen maailman valtapeli   **Ekonologinen Suomi: Yhden maapallon tie**   **Kriiseistä sopimus pohjaisuuteen**

Uuden ajan digipatruunat   **Tehokkuuden armoilla**   **Kaupunkiegologinen Suomi: Kaupunkivaltioiden tie**

Yhteisöllisyyden vastuulla   **Yksilöiden maailmat**   **Yhteisymmärryksen ehdoilla**   **Paikalliset arvoyhteisöt**

Turvaton ja suojautuva yhteiskunta   **Sulkeutuminen ja perinteinen valtiovalta**   **Turvautuminen paikallisiin yhteisöihin**

Tekoälyn, rahan ja idän dominanssi   **Globaali verkostomainen tech-imperialismi**   **Säännellen uudistettu**

Polarisoitunut yksilökeskeisyys ja asiantuntijavalta   **Tuotannon paluumuutto**   **Teknologiaa ja omavaraisuutta**

Kasvu ja EU-vetoinen kansainvälinen yhteistyö   **Hyvinvointi kaikkien hyppysissä**

Vastuullista vireyttä   **Navigointia syvissä vesissä**   **Koukussa verkkoon**   **Itsekkyuden esiinmarssi**

Yhtäläisyyksiä löytyy

Turboahdettu Suomi: Euroopan tie

Yhteistyön avulla

Globaali keskinäisriippuvuus

Kriiseistä sopimus pohjaisuuteen

Kasvu ja EU-vetoinen kansainvälinen yhteistyö

Säännellen uudistettu

Kättä päälle -diplomatia

Yhteisymmärryksen ehdoilla

Teknologia edellä

Uuden ajan digipatruunat

Tekoälyn, rahan ja idän dominanssi

Globaali verkostomainen tech-imperialismi

Koukussa verkkoon

Teknologiaa ja omavaraisuutta

Tehokkuuden armoilla

Teknologinen maailmanjärjestys

Data pelastaa ja orjuuttaa

Yksilo ensin

Yksilöiden maailmat

Polarisoitunut yksilökeskeisyys ja asiantuntijavalta

Itsekkyuden esiinmarssi

Aseellinen valtapolitiikka

Sulkeutuminen ja perinteinen valtiovalta

Sitkumutku-Suomi: Suomen-Japanin tie

Idän dominanssi

Tuotannon paluumuutto

Blokkiutuminen ja hybridivaikuttaminen

Jakautuneen maailman valtapeli

Turvaton ja suojautuva yhteiskunta

Vastuullisesti valitun

Vastuullista vireyttä

Ekologinen Suomi: Yhden maapallon tie

Yhteisöllisyyden vastuulla

Paikalliset arvo yhteisöt

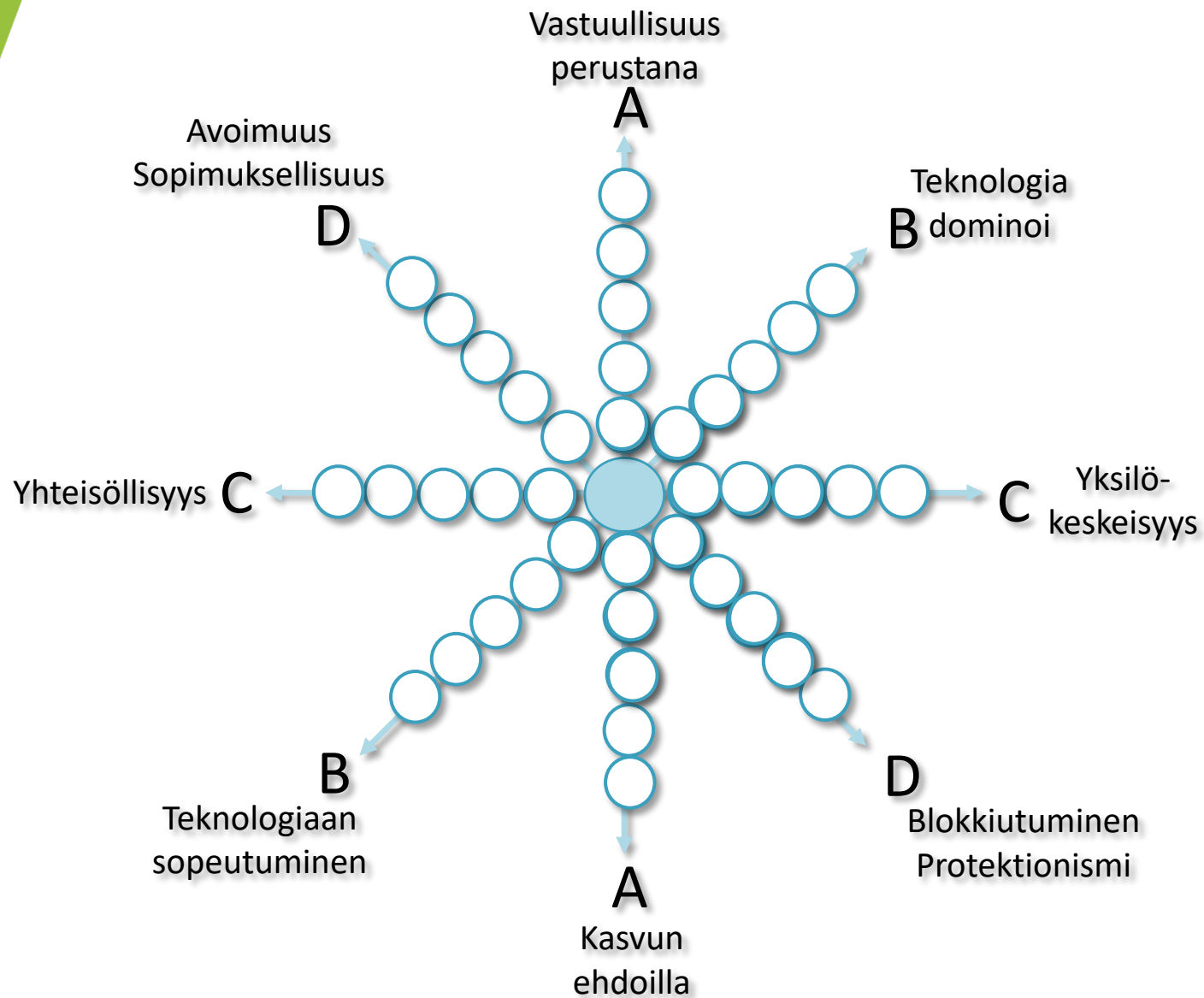
Turvautuminen paikallisiin yhteisöihin

Hyvinvointi kaikkien hyppäyksissä

Kaupunkieologinen Suomi: Kaupunkivaltioiden tie

Skenaarioiden tarkastelukehikko

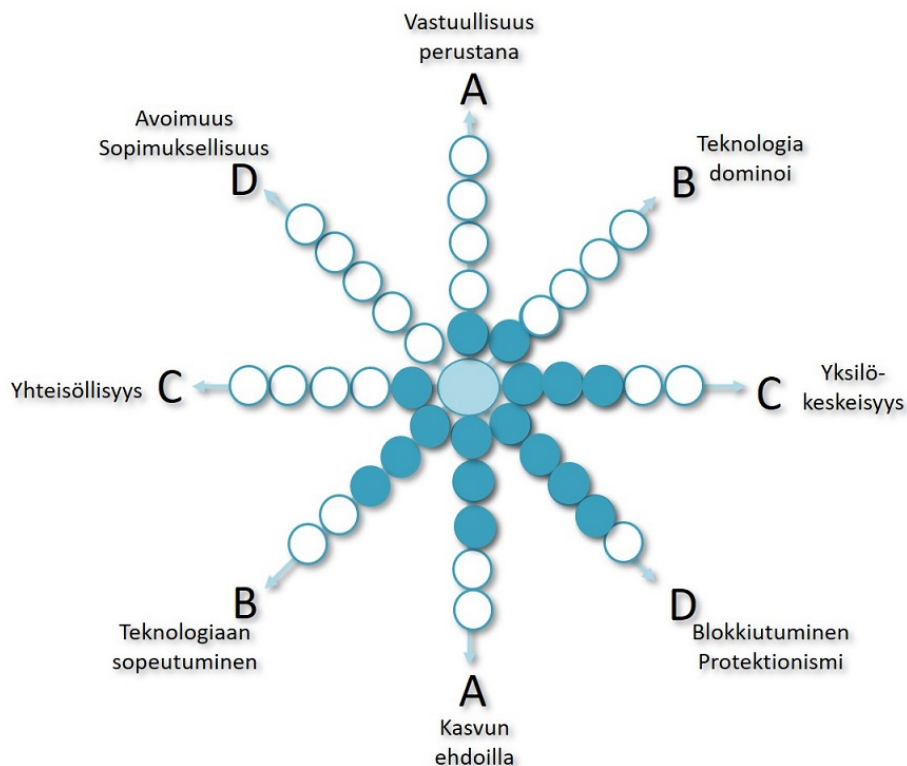
A) Vihreä siirtymä

B) Digitaalinen siirtymä

C) Yhteisöllisyys vs. yksilökeskeisyys

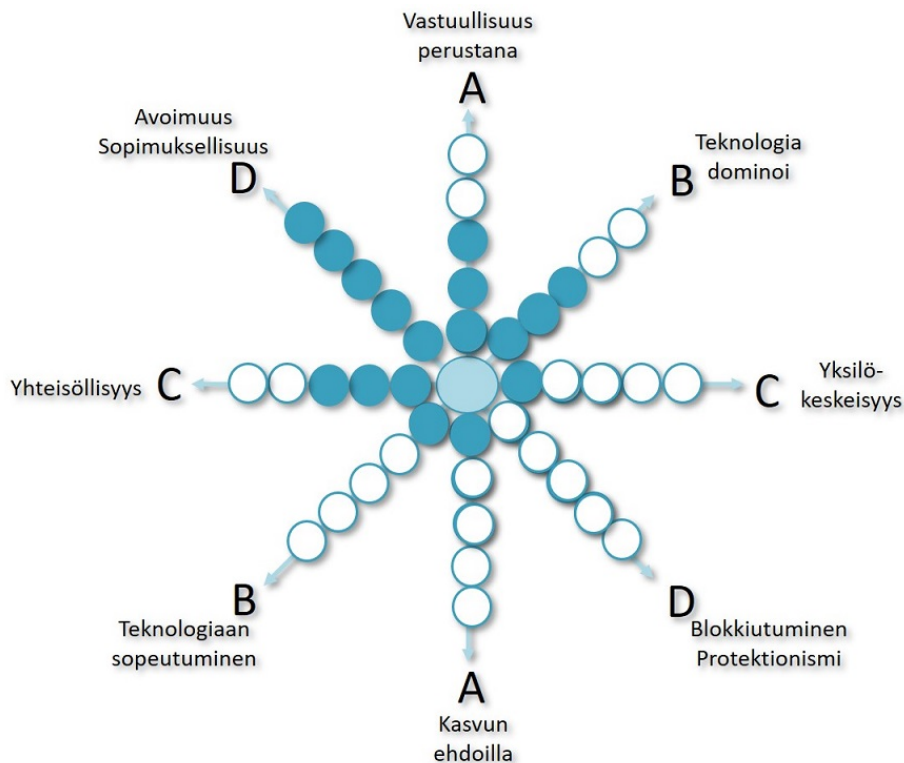
D) Globalisaation eteneminen

Turvattomuutta tuntien -skenaario

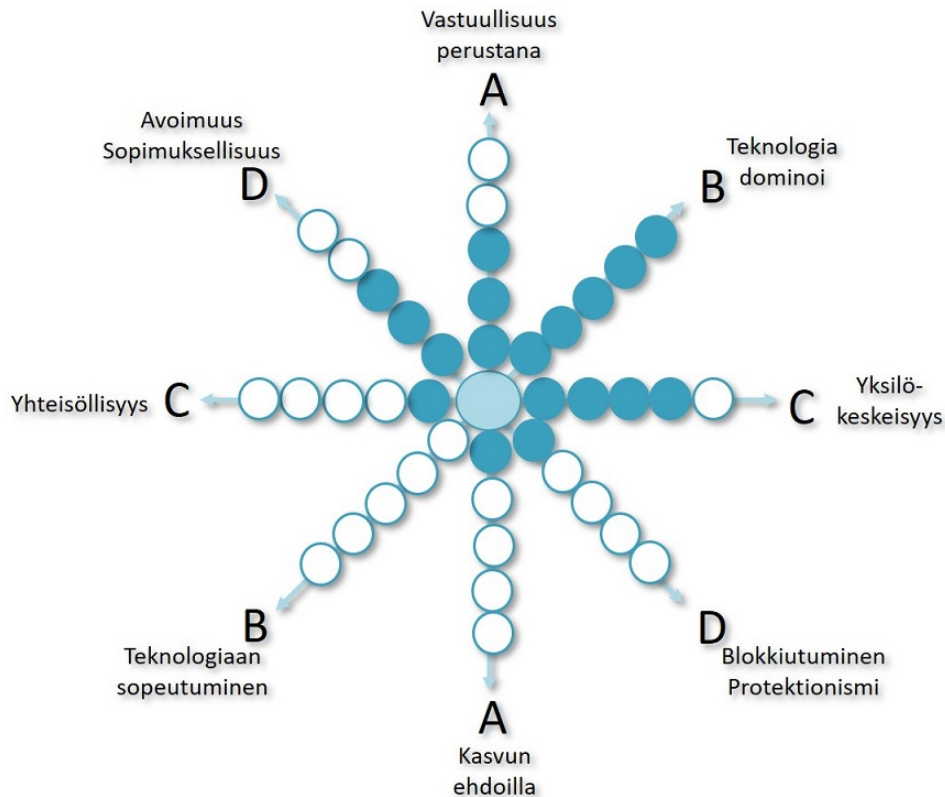
- Vaikeutuneet ilmasto-olosuhteet ja laajentuneet aseelliset konfliktit ovat aiheuttaneet valtavia väestöliikkeitä Afrikasta ja Lähi-idästä Eurooppaan aina Suomea myöten.
- Valtiot ovat sulkeutuneet nationalistisen ja protektionistisen ajattelun myötä ja irtiotot kansainvälisistä sopimuksista ovat yleisiä. Sotilaallinen liittoutuminen on jakanut valtioita eri leireihin. Suomi on liittynyt NATOn jäseneksi. Yhteiskunnalliset, taloudelliset ja arvoihin liittyvät erot blokkien välillä ovat kasvaneet voimakkaasti.
- Yhdysvalloista lähtenyt pörssikurssien romahdus ja kiinteistökuplan puhkeaminen ravisteli länttä. Kiinan talouskasvu voimistui, ja Kiina sanelee kansainvälisen kaupan ja yhteistyön pelisäännöt.
- Globaalien ja hajautettujen tuotantoketjujen riskien realisoiduttua koronakriisissä yritykset keskittyivät tuotantoketjujen toimitusvarmuuden ja luotettavuuden parantamiseen. Tuotantoa on siirretty takaisin Suomeen ja Eurooppaan.
- EU jäi puolustusliittoumien ja valtioiden intressien jalkoihin. Euroopan unionin talous taantui, unionin rivit rakoilivat ja sen globaali asema on heikentynyt.
- Turvallisuuspoliittinen tilanne ja kyberriskit vähensivät valtioiden välistä tiedon jakamista ja yhteistyötä. Valtiot heräsivät hybridi-vaikuttamisen todellisiin riskeihin. Ihmisten luottamus instituutioihin, tietoon, valtioihin ja tietojärjestelmiin on heikennyt.
- Ääriajattelu on vakiinnuttanut paikkansa niin puoluepolitiikassa kuin keskenään kilpailevissa kansanliikkeissäkin.
- Työn murroksessa palkkatyöhön perustuva malli on pyritty säilyttämään. Julkisten palveluiden legitimitetti on säilynyt. Heikentynyt tietoturva ja siitä aiheutuneet skandaalit vähensivät yksityisen sektorin luotettavuutta terveyspalveluiden tuottamisessa.
- Väestö on tiivistynyt muutamiin isoihin kasvukeskuksiin.

Yhteistyön avulla -skenaario

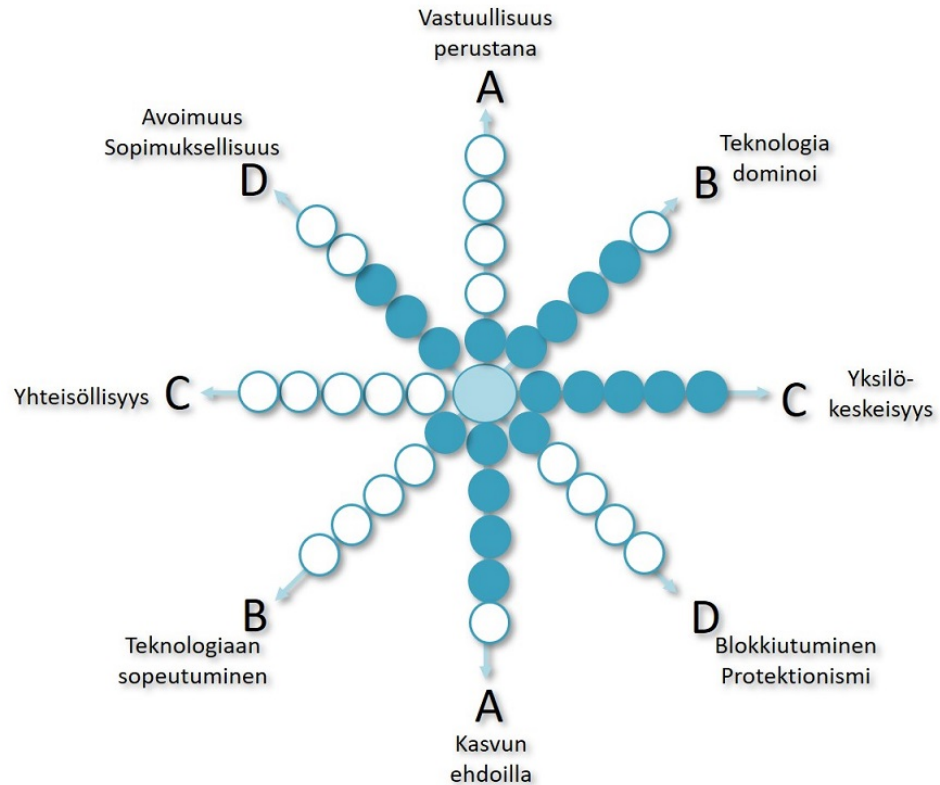
- Maailmantaloutta vauhdittaa vapaakaupan suosio. Globalisaatiokehityksestä tulee kuitenkin aikaisempaa hitaampaa ja vakaampaa. Kansainvälinen ympäristö- ja ilmastopolitiikka tiukentuu.
- Konfliktien ja katastrofien uhat ajavat valtiot tiiviimpään yhteistyöhön. Globaalin sopimisen ja kansainvälisten instituutioiden rooli kasvaa haasteisiin vastaamisessa. Monikansallisia sopimuksia tehdään kaikilla yhteiskunnan sektoreilla (liike-elämä, politiikka, ilmastopimukset).
- Kiinan neuvotteluvoima maailmassa vähenee, kun maan talous sakkaa ja sisäiset ongelmat pahenevat. Aasian korkeasti koulutettua väestöä muuttaa länsimaihin.
- Suomi pääsee mukaan maailmantalouden kasvuun ja nousee jälleen teknologian kärkimaaksi. Yhteiskunnan keskeiset palvelut ja infrastruktuuri ovat julkisen toimijan vastuulla.
- Suomeen saadaan runsaasti opiskelu- ja työperäistä maahanmuuttoa ja huoltosuhde on parempi kuin mitä 2020-luvulla ennustettiin.
- Suomen aluerakenne perustuu useiden kasvukeskustojen verkostoon. Paikasta riippumattoman työskentelyn yleistyessä asuinpaikka valitaan muiden kriteerien mukaan ja muut alueiden tarjoamat mahdollisuudet korostuvat (esim. luonto, palvelut, viihtyvyys).
- Ihmiset suhtautuvat luottavaisesti datan keräämiseen ja hyödyntämiseen. Tietokantoja avataan kyberuhkien vähetessä. Teknologiajättejä ja datan käyttöä kuitenkin säännellään kansainvälisellä tasolla. Myös jakamistalouden transaktiot tuodaan sääntelyn piiriin.
- Euroopan unionin voimakas keskinäisriippuvuus johtaa liittovaltiokehitykseen. EU:n rooli maailmanpolitiikassa kasvaa.
- Demokraattinen sopimusyhteiskunta vahvistuu ja edustuksellisen demokratian suosio nousee erityisesti länsimaissa.

Teknologia edellä -skenaario

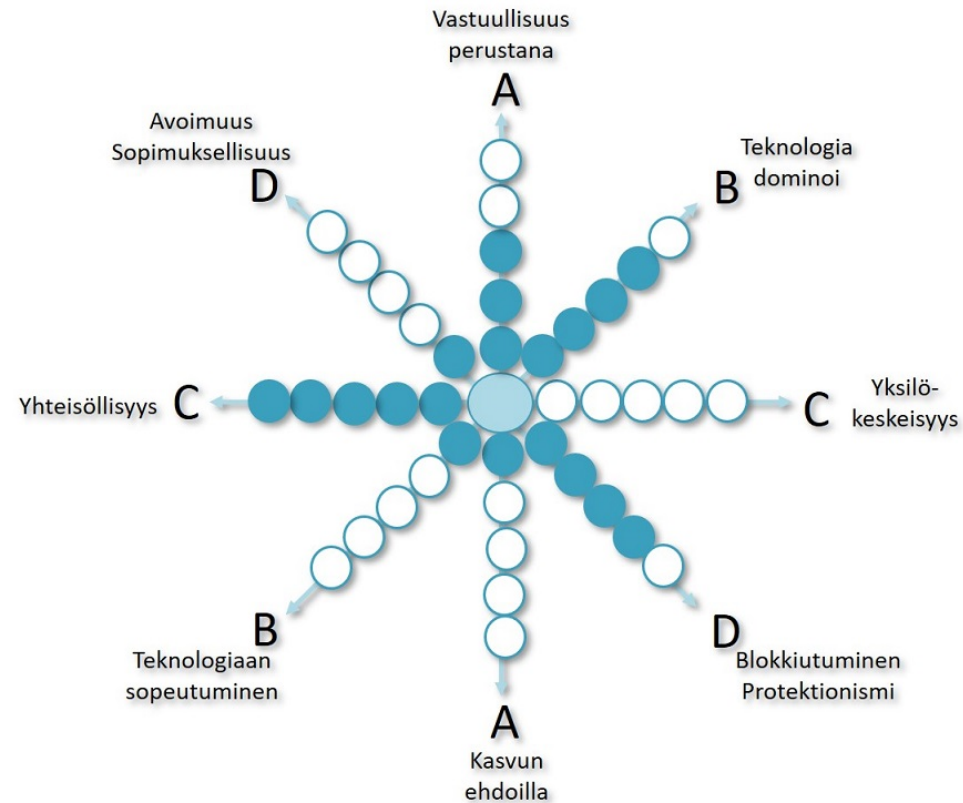
- Maailmantalous on kasvanut yrityslähtöisessä ja idän teknologiajättien dominoimassa maailmassa. Automatisaatio, robotisaatio ja tekoäly ovat muuttaneet radikaalisti toimintamalleja ja työvoiman tarvetta. Automatisointi on edennyt useilla aloilla, ja tekoälyn avulla suoritetaan entistä haastavampia tehtäviä.
- Virtuaalisuudesta on tullut arkisen kanssakäymisen sekä kuluttamisen perusta. Kryptovaluutat ovat syrjäyttäneet perinteisen keskuspankkirahan.
- Työvoiman tarve on vähentynyt radikaalin teknologiatekniikan myötä, ja perinteinen palkkatyö on menettänyt merkityksensä. Tekoäly hoitaa yhä suuremman osan myös asiantuntijatehtävistä, ja epätyypilliset työsuhteet ovat lisääntyneet.
- Suomen koulutustaso ei ole pysynyt kehityksen tahdissa. Tämä on johtanut työmarkkinoiden polarisointiin ja tuloerojen kasvamiseen. Osaajat pärjäävät, mutta heikosti koulutettujen työttömyys kasvaa. On syntynyt uusi digikyvykkyyteen perustuva luokkajako.
- Suuryritysten koko on kasvanut radikaalisti. Globaalit teknologiajätit ovat vahvistaneet asemiaan datan ja informaation omistajina. Elinkeinoelämä on keskittynyt näille suurille toimijoille, mutta samalla työ ja tuotanto on hajaantunut teknologioiden ja alustatalouden mahdollistamana.
- Erilaiset teknologiset ratkaisut ovat mahdollistaneet uudenlaiset hoitomuodot ja ratkaisumallit ihmisten terveyteen ja ympäristönsuojeluun liittyvien kysymysten hoitamisessa.
- Julkisen sektorin rooli terveydenhuollossa on vähentynyt merkittävästi. Vastuu toimeentulosta ja hyvinvoinnista on siirtynyt entistä enemmän yhteiskunnilta yksilöille.
- Väestö on pakkautunut kaupunkeihin. Kaupunkien rooli suhteessa valtioihin on kasvanut. Suurkaupunkien välille on syntynyt alueellisia alliansseja, mikä heikentää EU:n ohjausvoimaa.

Yksilö ensin -skenaario

- Yksilölliset arvot ja individualismi ovat voimistuneet yhteiskunnassa. Yksilöiden välinen sopiminen (lohkoketjut) on muuttanut radikaalisti yhteiskuntaa. Jokainen on vastuussa omasta tulevaisuudestaan, ja henkilökohtaiset tarpeet ovat ajaneet hyvinvointivaltion edelle.
- Toimintaa ohjaa oman edun tavoittelu ja nopea hyötyminen. Ihmisten ja organisaatioiden keskinäinen yhteistyö on puolestaan vähentynyt.
- Julkisten palvelujen rahoitus perustuu enemmän yksilöiltä kerättäviin käyttömaksuihin, mikä eriarvoistaa väestöä. Yksilöiden ottamat vakuutukset ja erilaiset joukkorahoitusratkaisut lisääntyvät. Itse- ja etähoito ovat yleistyneet merkittävästi teknologiakehityksen siivittämänä.
- Matala perustulo luo minimiturvaverkon, jolla pyritään lieventämään eriarvoistumisen suurimpia riskejä.
- Yksilöiden tarpeisiin räätälöidyt tuotteet ja palvelut sekä alustatalouden digitaaliset palvelualustat menestyvät.
- Teknologia on muokannut ja korvannut ihmiskontakteja, liikkumista, vapaa-aikaa ja muita elämän osa-alueita. Kehittyneillä sosiaalisilla virtuaalipalveluilla ja roboteilla pyritään esimerkiksi torjumaan yksinäisyyttä.
- Henkilödatan arvo tunnistetaan ja sillä käydään kauppaa yksilöiden ja organisaatioiden välillä. Suomen talous kasvaa EU:n positiivisen talouskehityksen tukemana.
- Alusta- ja keikkatalous sekä mikroyrittäjyys ovat syrjäyttäneet perinteiset työsuhteet.
- Asiantuntijavalta ja lohkoketjun kautta tapahtuva yksilölähtöinen päätöksenteko ovat korvanneet puoluepolitiikan ja edustuksellisen demokratian.

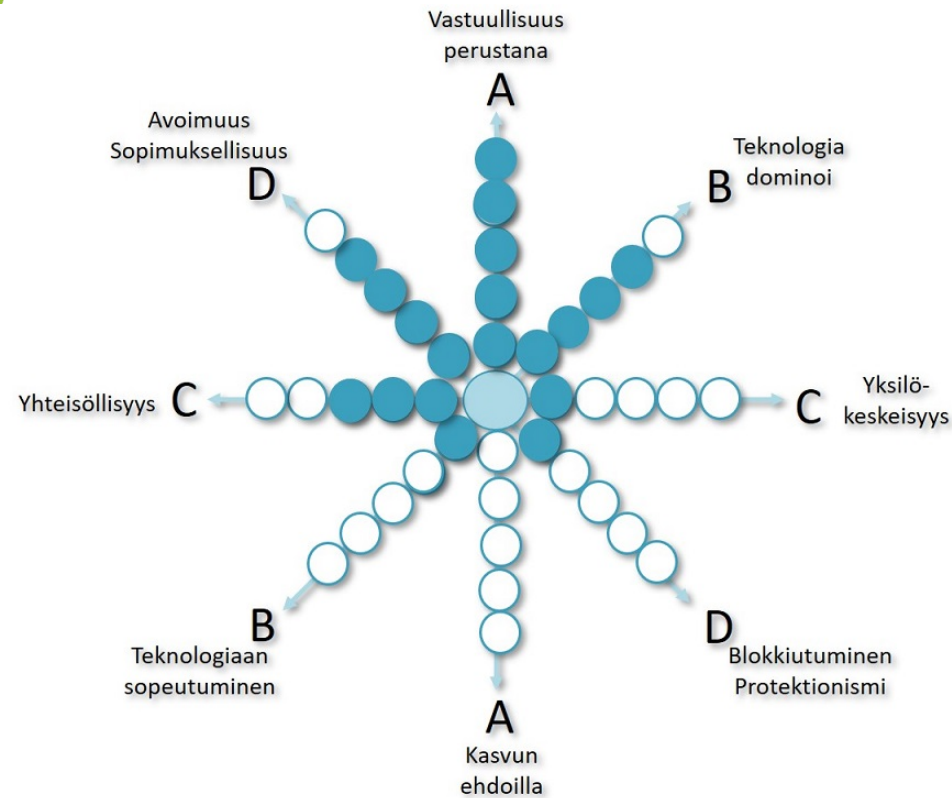
Yhteisön tuella -skenaario

- Geopoliittisesti epävakaa maailmassa protektionismi vallitsee ja globalisaatio on kääntynyt eriytymisen suuntaan. Valtion ja suurten alueiden rooli päätöksenteossa on vähentynyt ja arvoyhteisöjen merkitys korostuu.
- Informaatiovaikuttaminen on lisääntynyt voimakkaasti, ja luottamus julkisiin instituutioihin ja teknologiaan on rapistunut, ja eri viiteryhmiä ääriajattelu vahvistuu.
- Luottamuspuola ja hallitsematon teknologiatekniikka ovat aiheuttaneet maailmanlaajuisen rahoituskriisin. Myös Suomi on vajonnut lamaan. Omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitys korostuu.
- Yhteisöllisyyden merkitys yhteiskunnallisen hyvinvoinnin tukijalkana on tunnustettu. Ihmiskontakti korostuu vastaiskuna teknologiatekniikalle, ja palveluliiketoiminnan merkitys on kasvanut.
- Julkisirahoitteiset palvelut ovat romahtaneet. Kansalaisten hyvinvointi- ja terveyserot ovat kasvaneet, ja hyvinvointi on yhä riippuvaisempaa yhteisön keskinäisestä huolenpidosta. Kolmas sektori ottaa vastuuta palveluiden järjestämisestä vapaaehtoistoiminnan lisääntyessä.
- Teknologiatekniikka ja tuotannon hajautuminen on mahdollistanut pienten kylämaisten yhdyskuntien kehittymisen. Suurimpien kasvukeskusten sijasta aluerakenne onkin alkanut rakentua enemmän pienten yhdyskuntien ympärille. Myös päätöksentekoa on delegoitu lisää kuntiin ja alueille.
- Palkkatyö on vähentynyt automaation kiihtyessä, ja työ on muuttunut yhteisölliseksi tekemiseksi. Vapaaehtoistoiminta korostuu, ja vaihdantataloutta esiintyy paikallisyhteisöissä.

Vastuullisesti valiten -skenaario

- Ilmastomuutoksen aiheuttamat mittavat luonnonkatastrofit ja niiden liikkeelle ajamat pakolaisvirrat havahduttivat Suomen tarttumaan laaja-alaisesti ilmastonmuutosta hillitseviin ja vastustaviin toimiin.
- Tavoitteeksi asetettiin ekologian ja ekonomian yhteensovittaminen molempia hyödyttävällä tavalla. Kuitenkin niin, että ekologiset näkökulmat ovat viime kädessä ratkaisevassa asemassa.
- Eri intressiryhmien väliset konfliktit onnistuttiin torjumaan lisäämällä yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen areenoita aina paikallisyhteisöistä kansalliselle tasolle. Paikallisyhteisöjen merkityksen kasvaminen on lisännyt yhteisöllisyyttä.
- Vahvat panostukset koulutukseen, kehitykseen ja tutkimukseen tuottivat tulosta. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen onnistuttiin pysäyttämään, ja Suomi on hyvin pitkälle hiilineutraali yhteiskunta.
- Vastuullisuudesta kehittyi aidosti läpileikkaava teema kaikessa yhteiskunnan toiminnassa. Kouluissa opetetaan vastuullisuusoppia ja vastuullista kuluttamista tuetaan verotuksella.
- Yritykset sitoutettiin puhtaaseen teknologiaan ja vastuullisen työllisyyden ohjelmiin. Erilaiset vastuullisuussertifikaatit ovat yleisessä käytössä.
- Älykkäät ja vähähiiliset ratkaisut liikenteessä ovat levinneet laajaan, jokapäiväiseen käyttöön. Vetyä polttoaineena hyödyntävät ajoneuvot ovat ilmestyneet markkinoille.
- Kiertotalouden hyödyt ovat täysimittaisesti käytössä. Kiertotaloudessa hyödynnetään sekä jakamis- että alustatalouden välineitä sekä tekoälyn ohjaamana avointa dataa.
- Perusansiot takaa vastikkeellinen kansalaispalkka. Kansalaispalkan maksavat yhteiskunnallisia tehtäviä hoitavat yhteisöt, joiden suhteen ihmisillä on valinnan vapaus ja pakko.

Visiokehitys ja
miten siihen päästään

Sisältö

Pohjanmaan visiokehys 2050 ja sen saavuttaminen eri skenaarioissa

- **Sisältö:** Kooste tulevaisuustyöpajojen tuloksista.
- **Lähteet:** Pohjanmaan tulevaisuustyöpajojen 4.12.2020 ja 2.2.2021 tulokset.
- **Lisätietoja:**
Irina Nori, Pohjanmaan liitto, irina.nori@obotnia.fi
Kimmo Riusala, Pohjanmaan liitto, kimmo.riusala@obotnia.fi

POHJANMAAN VISIOKEHYS 2050

Ekologinen kestävyys

Pohjanmaa on hiilinegatiivinen ja energiantuotanto perustuu uusiutuviin energialähteisiin.

Pohjanmaalla on kestävä yhdyskuntarakenne, jossa kaupunki- ja kuntakeskukset on yhdistetty toisiinsa innovatiivisilla väylillä ja uudentlaisilla liikkumispalveluilla.

Lähes kaikki materiaali kierrätetään.

Pohjanmaan luonto on monimuotoinen ja vesien tila hyvä.

Sosiaalinen kestävyys

Pohjanmaan asukkaat ovat maan hyvinvoivimpia ja onnellisimpia.

Arjen palvelut ovat kaikkien saavutettavissa lähipalveluina tai hyvinä etä- tai mobiilipalveluina.

Kaikilla asukkailla on mahdollisuus jatkuvaan osaamisensa kehittämiseen ja riittävään toimeentuloon.

Kaikilla asukkailla on mahdollisuus merkitykselliseen toimintaan ja osallisuuden kokemukseen.

Taloudellinen kestävyys

Pohjanmaalla on useita johtavia globaaleihin arvoketjuihin kytkeytyviä kestävä teollisuuden keskittymiä.

Panostukset TKI-toimintaan ovat kaksinkertaistuneet ja alueella syntyy uusia tuote- ja palveluinnovaatiota.

Pohjanmaan työllisten määrä on kasvanut 10 % ja alue houkuttelee parhaita osaajia.

Pohjanmaalla on hyvä saavutettavuus mahdollistaen ihmisten, tiedon ja tuotteiden globaalin liikkuvuuden.

Kulttuurinen kestävyys

Pohjanmaan asukkailla on asuinpaikasta riippumatta mahdollisuus monipuoliseen harrastus- ja kulttuuritoimintaan.

Ulkomaalaistaustainen väestö kotoutuu ja työllistyy hyvin alueella.

Luovat alat on merkittävä työllistäjä ja valmistavan teollisuuden yhteistyökumppani.

Kulttuurihyvinvointipalvelut on integroitu sote-palveluihin osaksi arkipäivän toimintaa.

Skenaariosta riippumattomat toimet visiokehityksen saavuttamiseksi

Ekologinen kestävyys

Pohjanmaa on hiilinegatiivinen ja energiantuotanto perustuu uusiutuviin energialähteisiin.

Lähes kaikki materiaali kierrätetään.

Pohjanmaalla on kestävä yhdyskuntarakenne, jossa kaupunki- ja kuntakeskukset ovat yhdistetty toisiinsa innovatiivisilla väylillä ja uudenaikaisilla liikkumispalveluilla.

Pohjanmaan luonto on monimuotoinen ja vesien tila hyvä.

- Kehitetään uusiutuvaa, hajautettua ja älykästä energiantuotantoa ja -käyttöä sekä energiamuotojen yhteensopivuutta.
- Varmistetaan, että Pohjanmaa on edelläkävijä ja suunnannäyttäjä uusien innovatiivisten energiantuotantoratkaisujen toteuttamisessa.
- Kehitetään kiertotaloutta kokonaisvaltaisesti eri sektoreilla.
- Panostetaan järjestelmien ja teknologioiden kehittämiseen sekä asennemuutoksen aikaansaamiseen, jotta raaka-aineiden ja ravinteiden 100 % kierrätys olisi mahdollista.
- Varmistetaan, että kiertotalous on kannattavaa yritystoimintaa, ja siihen liittyvä osaaminen ja innovaatiot ovat merkittäviä vientituotteita.
- Edistetään päästötavoitteiden saavuttamista kehittämällä älykkäitä liikennetarkoituksia niin julkiseen liikenteeseen kuin yksityisautoiluunkin.
- Vaalitaan biologista monimuotoisuutta mm. lisäämällä viheralueiden ja virkistysalueiden merkitystä kaavoissa sekä vähentämällä happamien sulfaattimaiden aiheuttamaa kuormitusta.
- Kehitetään uusiutuvia energiamuotoja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti luonnon kantokyky ja hiilinielut huomioiden.
- Nostetaan puhdas luonto ja vesistö tärkeäksi maakunnan vetovoimatekijäksi.

Skenaariosta riippumattomat toimet visiokehityksen saavuttamiseksi

Taloudellinen kestävyys

Pohjanmaalla on useita johtavia globaaleihin arvoketjuihin kytkeytyviä kestävän teollisuuden keskittymiä.

Panostukset TKI-toimintaan ovat kaksinkertaistuneet ja alueella syntyy uusia tuote- ja palveluinnovaatiota.

Pohjanmaan työllisten määrä on kasvanut 10 % ja alue houkuttelee parhaita osaajia.

Pohjanmaalla on hyvä saavutettavuus mahdollistaen ihmisten, tiedon ja tuotteiden globaalin liikkuvuuden.

- Vahvistetaan Pohjanmaan monimuotoista yritysrakennetta ja sitä tukevaa korkeatasoista innovaatioekosysteemiä.
- Edistetään yritysten, oppilaitosten ja julkisen sektorin sekä yritysten keskinäistä TKI-yhteistyötä niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.
- Kehitetään valmistavan teollisuuden palvelu- ja myyntiosaamista sekä robotiikkaa myös palvelujen tuottamisessa.
- Edistetään maakunnan yritysten kulttuurista monimuotoisuutta, kansainvälisyyttä sekä globaaleja yhteistyöverkostoja.
- Tunnistetaan kasvavien markkinoiden (esim. Aasia ja Afrikka) tarpeet ja vastataan niiden kysyntään.
- Poistetaan työperusteisen maahanmuuton esteitä, ja edistetään maahanmuuttajien ja heidän perheidensä Pohjanmaalle integroitumista.
- Edistetään osaamisen ja työmarkkinoiden kohtaantoa mm. kehittämällä alueella tarjottavaa koulutusta vastaamaan entistä paremmin työelämän vaatimuksia.
- Edistetään Pohjanmaan houkuttelevuutta yritysten investointikohteena ja eri alojen ammattilaisten asuinpaikkana, josta käsin on helppo tehdä etätöitä ympäri maailmaa.
- Harjoitetaan aktiivista edunvalvontatyötä hyvän saavutettavuuden ja korkeatasoisen TKI-toiminnan turvaamiseksi maakunnassa.

Skenaariosta riippumattomat toimet visiokehityksen saavuttamiseksi

Sosiaalinen kestävyys

Pohjanmaan asukkaat ovat maan hyvinvoivimpia ja onnellisimpia.

Arjen palvelut ovat kaikkien saavutettavissa lähipalveluina tai hyvinä etä- tai mobiilipalveluina.

Kaikilla asukkailla on mahdollisuus jatkuvaan osaamisensa kehittämiseen ja riittävään toimeentuloon.

Kaikilla asukkailla on mahdollisuus merkitykselliseen toimintaan ja osallisuuden kokemukseen.

- Edistetään asukkaiden hyvinvointia ja elämänlaatua kokonaisvaltaisesti ja ennaltaehkäistään terveysongelmia.
- Edistetään palvelumuotoilun menetelmien hyödyntämistä eri kohderyhmien tarpeiden mukaan räätälöidyn palvelujärjestelmän kehittämiseksi.
- Hyödynnetään kolmannen ja neljännen sektorin toimijoita entistä paremmin palvelujen tuottamisessa.
- Panostetaan innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämiseen.
- Kehitetään joustavia ja räätälöityjä opiskelumahdollisuuksia, jotka mahdollistavat jatkuvan oppimisen ja erikoistumisen kaikilla koulutusasteilla (mm. etä- ja hybridiopiskelu, moduulikoulutus, oppimisalustat).
- Kehitetään väestön digiosaamista.
- Kehitetään eri väestöryhmien osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja keskinäistä ymmärrystä.
- Edistetään kansalaisaktiivisuutta pilotoimalla rohkeasti uudenlaisia yhteiskunnallisia vaikuttamismekanismeja (esim. suora demokratia) ja vuorovaikutuskanavia.
- Edistetään aktiivisesti paikasta riippumatonta työskentelyä ja monipaikkaisuutta.
- Mahdollistetaan uudenlaisten epätyypillisten työsuhteiden (esim. keikka- ja alustatalous) yleistymisen.

Skenaariosta riippumattomat toimet visiokehityksen saavuttamiseksi

Kulttuurinen kestävyys

Pohjanmaan asukkailla on asuinpaikasta riippumatta mahdollisuus monipuoliseen harrastus- ja kulttuuritoimintaan.

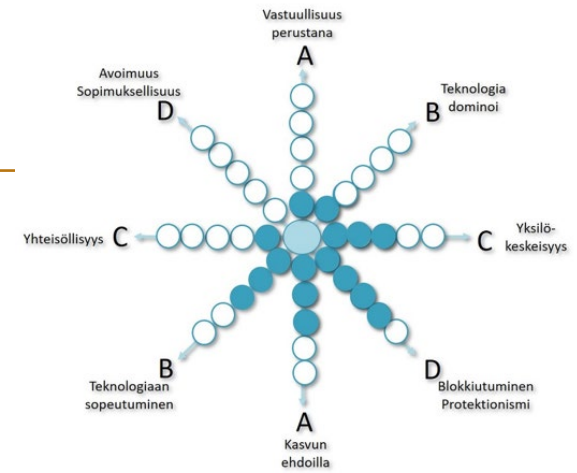
Ulkomaalaistaustainen väestö kotoutuu ja työllistyy hyvin alueella.

Luovat alat on merkittävä työllistäjä ja valmistavan teollisuuden yhteistyökumppani.

Kulttuurihyvinvointipalvelut on integroitu sote-palveluihin osaksi arkipäivän toimintaa.

- Edistetään kulttuurisen moninaisuuden arvostusta niin, että erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät sovussa rinnakkain ja ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään.
- Edistetään luovien alojen, kuten peliteollisuuden, keskittymien kasvua.
- Vahvistetaan luovien alojen elementtejä (esim. muotoilu) poikkileikkaavasti kaikilla aloilla.
- Panostetaan niin fyysisten kuin virtuaalistenkin kulttuurielämysten kehittämiseen.
- Vahvistetaan yhteisöllisesti toteuttavan kulttuuri- ja harrastustoiminnan toimintaedellytyksiä ja kansalaisjärjestöjen roolia kulttuuri- ja hyvinvointipalvelujen tuottajana.
- Vahvistetaan luontoperustaisten hyvinvointipalvelujen (esim. Green Care ja Blue Care) roolia osana kulttuurihyvinvointipalveluja.
- Kehitetään monipuolisen ja ilmaisen kulttuuri- ja harrastustoiminnan järjestämistä kouluissa koulupäivän jälkeen.
- Aktivoidaan ulkomaalaistaustaista väestöä mukaan vapaa-ajantoimintaan ja sen kehittämiseen.

Turvattomuutta tuntien -skenaario

Miten saavutamme visiokehityksen tässä skenaariossa?

Skenaarion erityispiirteet blokkiutuminen, protektionismi ja tuotannon kotiuttaminen

- Varmistetaan valmistavan teollisuuden raaka-aineiden saatavuus.
- Kehitetään alueen globaalien yritysten kykyä luovia eri blokkien välillä (erityisesti Kiina-osaaminen).
- Vahvistetaan kärkiyritysten alihankintaverkoston tuotantoketjuja ja keskinäistä yhteistyötä.
- Kehitetään yhdyskuntarakennetta ja energiajärjestelmää paikallisista lähtökohdista käsin.

Skenaarion erityispiirteet teknologiaan sopeutuminen ja kyberriskit

- Kehitetään kyberriskeihin liittyvää koulutusta kaikilla yhteiskunnan sektoreilla.
- Rakennetaan luotettavia paikallisia palveluja.

Skenaarion erityispiirteet kasvun ehdoilla, vaikeutuneet ilmasto-olosuhteet, ilmastopakolaisuus ja yksilökeskeisyys

- Panostetaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.
- Panostetaan turvallisuuteen, yritysten vakaaseen toimintaympäristöön ja infrastruktuuriin.
- Kehitetään alkutuotannon ja elintarvikeketjun omavaraisuutta.
- Vahvistetaan yhteisöllisyyttä yksilökeskeisyyden lievittämiseksi.
- Kehitetään räätälöityä kotouttamista ja työelämään valmentamista.
- Edistetään väestöryhmien keskinäistä ymmärrystä sekä kulttuurisen moninaisuuden hyväksymistä.

Yhteistyön avulla -skenaario

Miten saavutamme visiokehityksen tässä skenaariossa?

Skenaarion erityispiirteet yhteistyö ja sopimuksellisuus

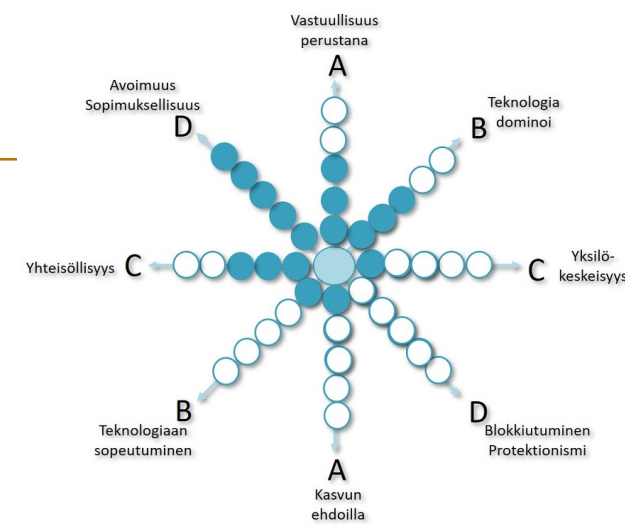
- Vahvistetaan yritysten ja korkeakoulujen yhteistyötä entistä suuremmalla määrällä yhteishankkeita.
- Sitoutetaan Pohjanmaalle tulleet opiskelijat paikallisiin yrityksiin, jotta he jäisivät valmistumisen jälkeen asumaan Pohjanmaalle.
- Vahvistetaan yritysten valmiuksia palkata kansainvälisiä osaajia esimerkiksi kielten opetuksella ja verkostojen luomisella.

Skenaarion erityispiirteet yhteisöllisyys ja viihtyvyys

- Edistetään yhteisölähtöistä kehittämistä myös kaupungeissa.
- Kehitetään erilaisia menetelmiä kansalaisten kuulemiseen ja paikkaperustaisen aluepolitiikan edistämiseen.
- Kehitetään monipuolista kulttuuri- ja harrastustoimintaa yhdessä asiakkaiden kanssa.
- Vahvistetaan Pohjanmaan houkuttelevuutta sekä työn näkökulmasta että viihtyisänä paikkana asua, harrastaa ja kasvattaa lapsia.

Skenaarion erityispiirre vastuullisuus

- Kehitetään Pohjanmaalle sertifioitu järjestelmä hiilijalanjäljen määrittelemiseksi.
- Kehitetään jätteiden jälkikäsitteilyä teollisissa prosesseissa ja luodaan uusia kiertotalouteen liittyviä liiketoimintamalleja.
- Panostetaan asukkaiden ja yritysten asenteiden muuttamiseen kierrätystä kohtaan.

Teknologia edellä -skenaario

Miten saavutamme visiokehyyksen tässä skenaariossa?

Skenaarion erityispiirre teknologia dominoi

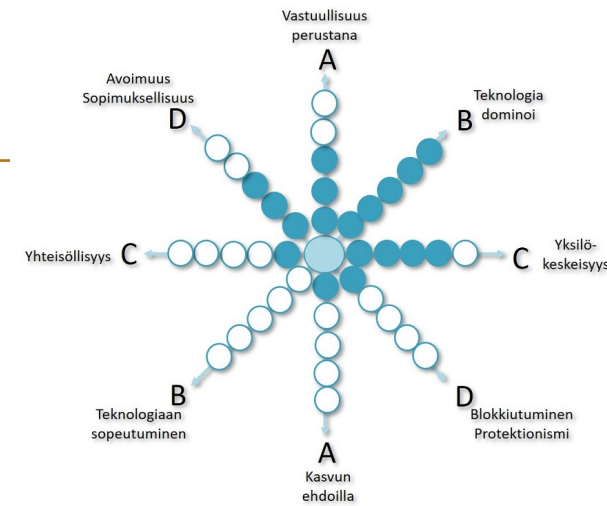
- Hyödynnetään tekoälyä laajasti uusiutuvan energian tuotannossa ja jakelussa.
- Nostetaan digitaidot keskeiseksi kansalaistaidoksi ja ehkäistään aktiivisesti digitaalista syrjäytymistä.
- Kehitetään erilaisia virtuaalisia palveluja esimerkiksi vapaa-ajan harrastuksien ja matkailun tarpeisiin.
- Rikastetaan vanhoja toimialoja (esim. moottoriteollisuus) teknologian avulla, ja luodaan näin uusia kasvualoja.
- Kehitetään teknologian avulla (esim. sensori- ja geeniteknologia) ennakoivaa terveyden- ja vanhustenhuoltoa.

Skenaarion erityispiirre vastuullisuus

- Varmistetaan, että Pohjanmaalla on jatkossakin korkeatasoista koulutusta ja tutkimusta energiaosaamisessa. Uusien innovaatioiden syntyminen edellyttää huomattavia TKI-panostuksia.
- Kehitetään modernia ja kestävästä yhdyskuntarakennetta, joka mahdollistaa elinkaariasumisen erilaisissa ympäristöissä, joissa on älyväyliä ja päästötöntä liikennettä eikä asuinpaikan sijainnilla ole merkitystä.

Skenaarion erityispiirre yhteistyö

- Panostetaan kiertotaloutta edistävään laajaan yhteistyöhön sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.
- Kehitetään teknologian (esim. VR-koulutus, livetulkkaus) avulla joustavampia elinkeinoelämän tarpeisiin ja globaaleille markkinoille kytkeytyviä koulutusrakenteita.
- Huolehditaan siitä, että teknologian kehittyessä ei unohdeta sosiaalisen kanssakäymisen ja tuen merkitystä.

Yksilö ensin -skenaario

Miten saavutamme visiokehityksen tässä skenaariossa?

Skenaarion erityispiirre yksilökeskeisyys

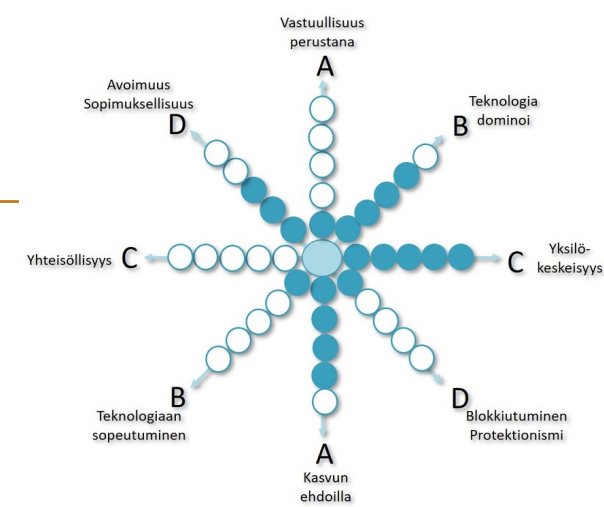
- varmistetaan, että kuluttajia palkitaan ilmastoviisaista valinnoista.
- Etsitään infrahankkeiden rahoittamiseen vaihtoehtoisia ratkaisuja (esim. käyttäjämaksut).
- Tarjotaan entistä enemmän opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin räätälöityä koulutusta.
- Varmistetaan, että Pohjanmaa profiloituu jatkuvan oppimisen ja itsensä kehittämisen edelläkävijänä.
- Kehitetään innovatiivisia ja asiakaslähtöisiä ratkaisuja kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelujen tuottamiseen.
- Kehitetään luonnon hyvinvointivaikutuksiin perustavia yksilöllisiä palveluja kuluttajille.

Skenaarion erityispiirre teknologia dominoi

- Helpotetaan etätyöskentelyä alueen yritysten palveluksessa.
- Panostetaan Pohjanmaan ekologisen teknologian innovaatiokeskittymän kehittämiseen.
- Panostetaan julkisen sektorin digitaalisen osaamisen kehittämiseen.

Skenaarion erityispiirre kasvun ehdoilla

- Varmistetaan, että kiertotalous on kannattavaa liiketoimintaa.
- Kehitetään uusia tapoja työllistyä (esim. keikka- ja alustatalous).
- Kehitetään alueen markkinointia osaajien houkuttelemiseksi maakuntaan.
- Kehitetään yhdessä Västerbottenin kanssa Merenkurkusta globaalin ekologisen liiketoiminnan mallialue.

Yhteisön tuella -skenaario

Miten saavutamme visiokehityksen tässä skenaariossa?

Skenaarion erityispiirteet yhteisöllisyys ja paikallisyhteisöjen merkityksen korostuminen

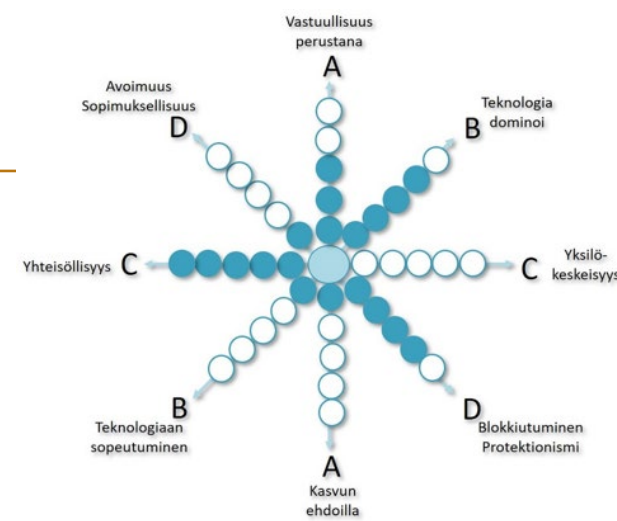
- Varmistetaan paikallisten yhteisöjen toimintaedellytyksiä, mm. hajautettu palvelurakenne, energian varastointi ja älykkäät sähköverkot.
- Kehitetään paikalliset palvelut mahdollistavia monipalvelutaloja.
- Vahvistetaan kolmannen ja neljännen sektorin toimintaedellytyksiä.
- Vahvistetaan verkostoyhteistyötä ja yhteiskehittämistä eri sektoreilla.

Skenaarion erityispiirteet teknologia dominoi ja luottamuspuola

- Kehitetään luotettavia etäpalveluiden ja jakamistalouden alustoja.
- Kehitetään yritysten palveluvientiä sekä myynti- ja markkinointiosaamista (myös teollisuudessa).
- Edistetään yritysten profiloitumista vastuullisena ja luotettavana kumppanina eriytyneessä ja epävakaa maailmassa.

Skenaarion erityispiirteet blokkiutumisen ja protektionismi

- Vahvistetaan pitkälle vietyä omavaraisuutta niin elintarvikeketjussa kuin keskeisissä teollisuuden keskittymissä.
- Varmistetaan valmistavan teollisuuden raaka-aineiden saatavuus.
- Panostetaan Pohjoismaiseen yhteistyöhön ja sen edellytyksiin (esim. silta Uumajaan).

Vastuullisesti valiten -skenaario

Miten saavutamme visiokehityksen tässä skenaariossa?

Skenaarion erityispiirteet avoimuus, sopimuksellisuus ja yhteisöllisyys

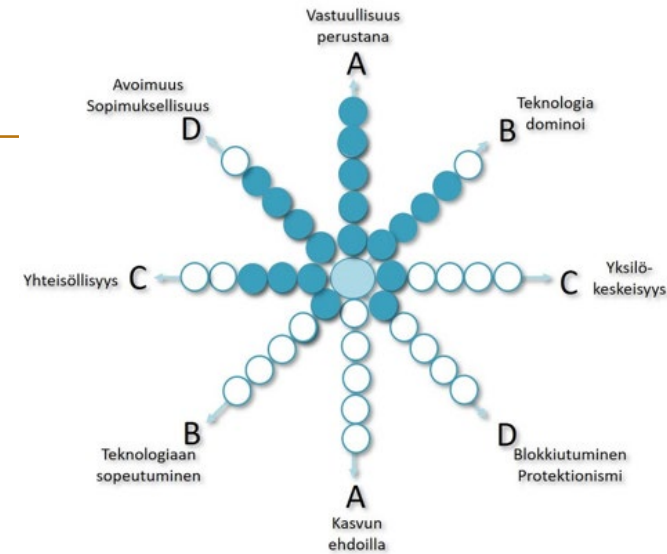
- Vahvistetaan verkostoyhteistyötä ja yhteiskehittämistä eri sektoreilla ja sektorirajat ylittäen (isot ja pienet yritykset, kolmas ja neljäs sektori yhteistyössä vaihtuvilla kokoonpanoilla).
- Kehitetään räätälöityjä työ- ja koulutuspolkuja niin, että työn, yrittämisen, opiskelun ja yleishyödyllisen toiminnan joustava vuorottelu mahdollistuu.

Skenaarion erityispiirteet teknologia dominoi

- Kehitetään ja monipuolistetaan Pohjanmaan kestävän teollisuuden keskittymiä.
- Vahvistetaan yritysten ja korkeakoulujen kansainvälistä TKI-yhteistyökykyä.
- Kehitetään data- ja alustatalouden keskittymiä.

Skenaarion erityispiirteet vastuullisuus, ilmastonmuutoksen torjunta, vetytalous ja ilmastopakolaisuus

- Edistetään vastuullista johtamista ja yritystoimintaa.
- Panostetaan ilmastonmuutokseen torjuntaan, uusiutuvaan ja älykkääseen energiantuotantoon sekä älykkääseen liikenteeseen.
- Kehitetään vetytalouden edellytyksiä (mm. kattava tankkausasemien verkosto).
- Kehitetään räätälöityjä kotouttamisen ja työelämään valmentamisen ratkaisuja.

Tack! Kiitos!

Kimmo Riusala

kimmo.riusala@obotnia.fi

Irina Nori

irina.nori@obotnia.fi

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

